

Marika Mikkola
Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2020

Päihdepoliklinikan asiakkaiden asunnottomuus

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI JA TARKOITUS

Käytäntötutkimus käsittelee Helsingin kaupungin päihdepoliklinikoiden asiakkaiden asunnottomuutta tutkimalla asumistilanteiden näyttäytymistä tietojärjestelmässä sekä sosiaalityön asiakkuuksissa. Vuosien 2018-2019 aikana aiemmin alueellisissa sosiaalitoimistoissa toteutunut aikuissosiaalityö integroitiin osaksi päihdepoliklinikan moniammatillista työryhmää. Muutoksen myötä aikuissosiaalityöllä on enemmän resursseja kiinnittää huomiota päihdepoliklinikan asiakkaiden asunnottomuuteen.

Aiempien tutkimusten mukaan asunnottomien kuolleisuus on Helsingissä viisinkertainen suhteessa vastaavaan kontrolliryhmään muussa väestössä, ja asunnottomuustieto on vahva indikaatio hyvinvoinnin kokonaisvaltaisesta heikentymisestä. Päihdepoliivilla on keskeinen rooli asunnottomien ja asunnottomuusuhan alaisten asiakkaiden tavoittamisessa, mutta epävarma asumistilanne vaikeuttaa hoitoon sitoutumista ja sen onnistumista. Asunnottomien asiakkaiden voidaan useimmiten arvioida olevan sosiaalihuoltolain mukaisesti erityisen tuen tarpeessa ja he hyötyvät integroiduista palveluista.

Tutkimus on tehty osana päihdepoliklinikoiden sosiaalityön kehittämistä ja sillä tuetaan sosiaalityöntekijöitä ottamaan asunnottomuuden tarkastelu osaksi oman työn tietoisia käytäntöjä.

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimusaineistona käytettiin päihdepoliklinikoiden asiakkaiden TerveysEfficatietojärjestelmään tilastoituja asumisen hyvinvointi-indikaatitietoja (n 1204) sekä päihdepoliklinikoiden sosiaalityöntekijöiltä kyselylomakkeella kerättyjä tietoja heidän kohtaamiensa asiakkaiden asumistilanteesta (n 92).

Analyysimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Aineistosta etsittiin erittelyn ja vertailun keinoin otoksien välisiä merkityssuhteita, sekä verrattiin aineistoa aiempiin tutkimustuloksiin. Analyysissä tarkasteltiin myös päihdepoliklinikan asiakkaiden asumistilanteiden suhdetta kansainväliseen asunnottomuuden ETHOS-luokitukseen.

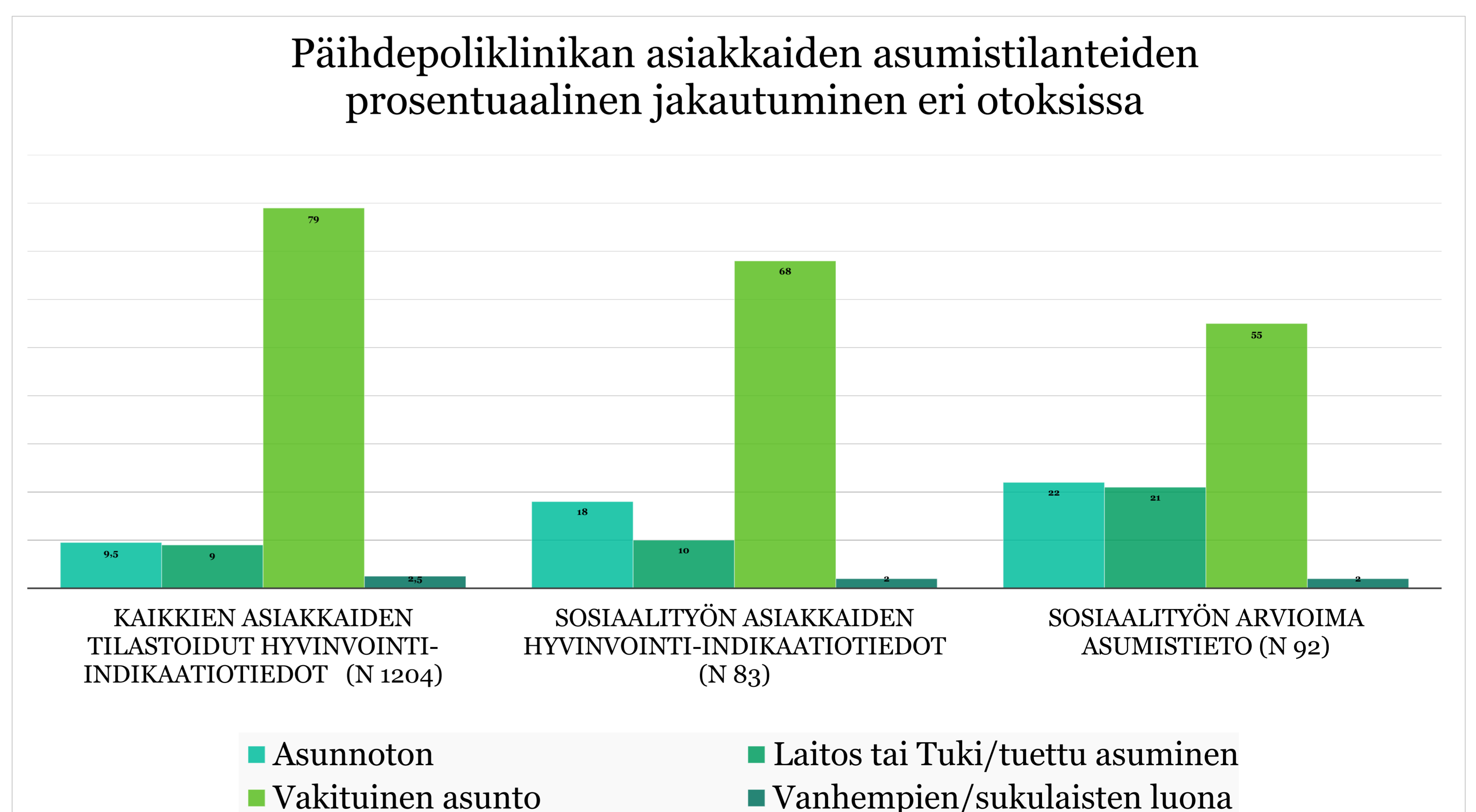
TULOKSET

- 1) Sosiaalityön asiakkuuteen ohjautuvat todennäköisemmin jo nyt ne, joilla on asumisen haasteita.
 - Sosiaalityöntekijät tunnistavat asumistilanteet ja niihin liittyviä asunnottomuuden riskitekijöitä huomattavasti tilastoja ja ETHOS luokitusta tarkemmin
 - Päihdepoliklinikan sosiaalityön resursseilla ei ole mahdollista vastata kuin pieneen osaan asunnottomien tai asunnottomuusuhan alaisten asiakkaiden palveluntarpeista
- 2) Tutkimus tuo esille päihdepoliklinikan tilastoinnin toteutumisen haasteita. Laitos/tuki- ja tuettu asuminen jää päihdepoliklinikalla muita asumismuotoja enemmän tilastoimatta ja se tilastoidaan usein virheellisesti vakituiseksi asumiseksi.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

- Päihdepoliklinikan sosiaalityön resurssia kannattaa keskittää erityisen tuen tarpeessa olevien PPT-asiakkaiden lisäksi rakenteelliseen kehittämistyöhön, jotta varmistetaan saumaton yhteistyö muiden sosiaalipalveluiden kanssa.
- Päihdepoliklinikalla tulisi lisätä yhteistyötä asumisneuvonnan kanssa ja vahvistaa moniammatillisen työryhmän asumissosiaalisen työn perusteita
- Hallitusohjelman asuntopoliittisten tavoitteiden mukaisesti myös päihdepoliklinikalla tulisi kiinnittää huomiota reaaliaikaisen tilastoinnin toteutumiseen.

Päihdepoliklinikan asiakkaiden asumistilanteiden prosentuaalinen jakautuminen eri otoksissa

KESKEISET LÄHTEET

- FEANTSA (2006) ETHOS – yleiseurooppalaisen asunnottomuuden muodot.
- Helskyaho, R., Ohisalo, M. & Turunen, S. (2019) Selvitys 3/2019: Asunnottomat 2018. Y-Säätiö.

- Pehkonen, A., Kekoni T. & Kuusisto, K. (2019) Oikeus päihdehuoltoon. Tampere: Vastapaino.
- Stenius-Ayoade, A. (2019) Helsingiläisten asunnottomien terveys, myöhempi asumistilanne ja terveyspalvelujen käyttö. Väitöstutkimus. Helsingin yliopisto.